ש טור בְּשֵׁם ר״י וְאָבִיו הָרא״ש (בכורות פ״ג סי׳ ה).
ת שם בְּשֵׁם הַרַמְב״ם בְּפֶרֶק ג׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (ה״ג). א מִשְׁנָה בְּיִצָּה ב׳ (ע״א) וּכְדִמְפָרְשִׁי לָהּ אֲמוֹרָאֵי שָׁם (ו׳).

יֵשׁ לָהֶם שְׁתַּיִם, יָכוֹל לִשְׁחֹט (יג) שְׁתֵּיהֶן: יב ש הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב אֵינוֹ רַשַּׁאי (סב) * לִתְלשׁ הַצֶּמֶר (סג) * לַעֲשׂוֹת מָקוֹם לַסַּכִּין, אֶלָּא מְפַנֵּהוּ (יד) (סג) * (בְּיָדוֹ) (בית יוסף (ד״ס ומ״ש רפ״ט בשם הרא״ש) וּמוֹשְׁכוֹ אֵילָךְ וְאֵילָךְ, (סד) * וְאִם נִתְלַשׁ (סה) נִתְלַשׁ: יג הַשּׁוֹחֵט אֶת הָעוֹף (סו) * ת לֹא יִמְרֹט אֶת הַנּוֹצָה בְּיָדָיו (סז) * לַעֲשׂוֹת מָקוֹם (סח) לַסַּכִּין: יד [*] א לֹא יִשְׁחֹט אָדָם (סט) חַיָּה וָעוֹף בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ (ע) עָפָר (טו) מוּכָן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר כְּשֶׁרָה שָׁמָּא לֹא יִקָּנֶה הַיִּשְׂרְאֵל מִמֶּנָּה. זֶה אֵינוֹ דַּחֲשָׁשׁ הַשֵּׁנִי אֵין נִכְנָס בְּגָדֶר סָפֵק, וְגַם כִּי הוּא סָפֵק א׳ שָׁמָּא יֹאכַל הַיִּשְׂרְאֵל אוֹ לֹא יֹאכַל כו׳ וְגַם הַשֵּׁב יַעֲקֹב כָּתַב שֶׁהַגְּאוֹנִים שֶׁלָּפָנָיו נָהֲגוּ הֶתֵּר, בְּדָבָר וְהוּא דַּ״ל הַמְצִיא חוּמְרָא זוֹ מִדַּעְתּוֹ, וְלָכֵן הַמַּפְלִג לֹא הִפְסִיד עֵין שָׁם: יד [בשו״ע] לא ישחט כו׳. וְעַיֵּן בְּאֲשֶׁל אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ג׳.

בַּאֵר הַיטֵב

אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹחֵט אֶחָד מֵהֶם כֵּיוָן שֶׁרְאוּיוֹת כֻּלָּן לִשְׁחִיטָה, וְכֵן מַשְׁמַע סְעִיף ט׳ בְּהַגָּ״ה וְצָרִיךְ עִיּוּן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ): יא (יג) שְׁתֵּיהֶן. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְחַלֵּק שֶׁיִּטֹּל זֶה אֶחָד וְזֶה אֶחָד לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים בְּכָל הָעִנְיָנִים. בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה בהמה חציה) וְיֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״ב סי׳ כא). וְאִם כֵּן הָאֵינוֹ יְהוּדִי רוֹצֶה לִתֵּן הַגְּדוֹלָה וְהַשּׁוֹבָה, אָסוּר לִשְׁחֹט הַשֵּׁנִיָּה. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ). [וּבְסֶפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) הִסְכִּים עִם הַלְּבוּשׁ וְכֵן מַשְׁמַע ט״ז (סק״י): יב (יד) בְּיָדוֹ. וְלֹא בְּכֶלִי. עַיֵּן מִגֵּן אַבְרָהָם (סי״כ כג): יד (טו) מוּכָן.

בְּאוּר הֲלָכָה

בִּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ה) שֶׁהַצִּיר קָצָת מִזֶּה, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁגִּמְגֵּם מִלְּבַר זֶה דְּמִנַּיִן לָנוּ לְמַיֵּלְךְ מִבְּכוֹר לְכָאן דִּילְמָא מְקֻצָּה דְּבַעֲלֵי חַיִּים חָמִיר טְפֵי. וְגַם מֵאֲמַר מָרְדְּכַי פְּקֵק בְּעִקָּר דִּינָא דְּט״ז אֲפִלּוּ לְטַעְמָא דִּמְגִיד מִשְׁנֶה עַיֵּן שָׁם, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי טַעְמָא שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמַשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) לְדִינָא דְּאֵין רוֹאִין מִזְּמַן דְּאֵין מָקוֹם כְּלָל לְדָמוֹת שׁוּם הוֹרָאָה לְבְכוֹר, וְכֵן כָּתַב בְּמִחְצִית הַשֶּׁקֶל (ס״ק יז) דְּלִטְעַם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ נד) דִּינָא שֶׁל הַט״ז אֵין לוֹ מָקוֹם, וְכֵן מָצָאתִי לְבַגְדֵי יֶשַׁע שֶׁם דְּדָחָה בְּקוּשְׁיוֹת דִּבְרֵי הַט״ז מֵהֲלָכָה עַיֵּן שָׁם בְּכָפָּה טְעֲמִים:

יב * לְתְלשׁ הַצֶּמֶר. עַיֵּן בְּמַשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב סב) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּחִלִּישָׁה הוּא עֲקִירָה כִּלְאַחַר יָד, כֵּן מוּכָח בְּגִמָּרָא בְּכוֹרוֹת כ״ה (ע״א) וּפִרוּשׁ רַ״שׁ״ שָׁם (ד״ה כלאחר יד) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן בְּתוֹסְפוֹת שָׁם (כד:) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל וְהַיְינוּ, דִּלְפִי מַסְקָנַת הַגְּמָרָא תְּלִישָׁה מִקְרֵי עֲקִירָה כִּלְאַחַר יָד, וְכֵן הוּא בָּרָא״ש שָׁם (פ״ג סי׳ ה) עַיֵּן שָׁם, וּמִשָּׁעַם זֶה דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ג) לְהַתִּיר לְכַתְּחִלָּה בִּתְלִישָׁה מְשׁוּם שִׁמְחַת יוֹם טוֹב. וּלְשׁוֹן הַלְּבוּשׁ אֵין מְדַיְּקִ בָּזֶה כְּלָל:

* בְּיָדוֹ. עַיֵּן בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ כג) שֶׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל הָרַמַ״א, וְהִנֵּאוֹן רַבִּי יְהוֹנָתָן בְּחִדּוּשָׁיו עַל הִלְכוֹת יוֹם טוֹב (בינה לעיתים פ״ג ה״ג) וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים יִשְׁבוּ קְשָׁיָתוֹ וְהוֹכִיחוּ דְּמַהֲרַא״ש (שם) מִשְּׁמַע כְּהָרַמַ״א. וְדַע עוֹד דְּהַמְּגַן אַבְרָהָם כָּתַב דְּאִם תּוֹלֵשׁ בִּכְלִי הוּא גּוֹזֵז, וְלָאו מַכְרַח הוּא דְּאֶפְשָׁר דְּדָוְקָא אִם גּוֹזֵז בִּכְלִי תּוֹלֵשׁ בִּכְלִי, מִקְּרֵי עוֹקֵר מִגַּדּוּלוֹ כִּלְאַחַר יָד. וְכֵן מַשְׁמַע קָצָת מִפֵּרוּשׁ רַ״שׁ״ שָׁם דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כִּלְאַחַר יָד דְּאֵין דֶּרֶךְ לְתְלשׁ הַצֶּמֶר כִּי אִם לְגַזּוֹז, וּמִשְּׁמַע מִזֶּה דְּכָל תְּלִישָׁה הֲוֵי כִּלְאַחַר יָד וַאֲפִלּוּ הָכִי אִסְרוּ רַבָּנָן שָׁם בִּבְכוֹר וְכֵן בְּכָאן בְּיוֹם טוֹב מְשׁוּם דְּתְלִישָׁה עַל יְדֵי כְּלִי נִרְאֶה כְּגוֹזֵזָה, וּבְשׁוּר יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ש״ח מַשְׁמַע דִּדְבָרֵינוּ שָׁכָתַב שָׁם דְּאִסּוּר תְּלִישָׁה עַל יְדֵי כְּלִי נִרְאֶה כְּגוֹזֵזָה, וְאֵין לִשְׁחֹט כָּךְ כְּמַבְאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ״ד סָעִיף ח׳, וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לָזֶה, יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּיוֹם טוֹב [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]: יג (סו) לֹא יִמְרֹט. דְּמִרְיטַת נוֹצָה (פמ) הוּא תּוֹלְדָה דְּגוֹזֵז, דְּעוֹף דַּרְכּוֹ בִּמְרִיטָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאַחַר הַשְׁחִיטָה מֻתָּר לִמְרֹט הַנּוֹצָה, וְאִסּוּר גּוֹזֵז שֶׁיֵּשׁ אַף לְאַחַר מִיתָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן ש״מ (משנ״ב סק״ה), לֹא אָמְרִינַן מַה לִּי לְאַחַר הַשְׁחִיטָה, דִּלְאַחַר שְׁחִיטָה שָׁאנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִתְּרָה בְּשְׁחִיטָה לֶאֱכֹל וְאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכָלָהּ בְּלִי מְרִיטַת נוֹצָה מֻתָּר לְמָרְטָהּ כְּמוֹ שֶׁמֻּתָּר לְצָלוֹתָהּ וּלְבַשְּׁלָהּ, (עט) וְכֵן בִּבְהֵמָה מֻתָּר לְאַחַר שְׁחִיטָה לְהַפְשִׁיט אֶת עוֹרָהּ מִטַּעַם זֶה אַף עַל גַּב דְּהָפְשֵׁט אַב מְלָאכָה הוּא, אֲבָל בְּעוֹד שֶׁלֹּא נִשְׁחֲטָה כָּל מַאי דְּעָבִיד מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֵשׁ שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵאֶתְמוֹל הוּא, וְאָסוּר [הָרַא״שׁ (בכורות פ״ג סי׳ ה)]: (סז) לַעֲשׂוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם לְפַנּוֹת בְּיָדוֹ וְלִמְשׁךְ אֵילָךְ וְאֵילָךְ וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף י״ב כְּמַה גַּם בְּנוֹצוֹת: (סח) לַסַּכִּין. הִנֵּה בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב הרמב״ם) הֵבִיא דַּעַת הָרַמְבַּ״ן (שבת עד: ד״ה הא, ובהלכות בכורות יח.) שֶׁמְּקֻבָּל בָּזֶה, וְהוּא הִסְכִּים לְדִינָא לְאִסּוּר כָּרֵב הַפּוֹסְקִים הַחוֹלְקִים עָלָיו וּכְמוֹ שֶׁפָּתַם כָּאן. פ) וּמִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ עַכְשָׁו הַשּׁוֹחֲטִים לִמְרֹט מִפְּנֵי שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁחֹט בְּלֹא זֶה וְסוֹמְכִין עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ן. וּמִכָּל מָקוֹם בְּוַדַּאי אִם אֶפְשָׁר לִשְׁחֹט בְּלֹא מְרִיטָה רַק שֶׁיְּפַנֶּה בְּיָדוֹ (פפ) יֵשׁ לְהַחְמִיר וְכַנַּ״ל: יד (סט) חַיָּה וָעוֹף. שֶׁצְּרִיכִין כִּסּוּי הַדָּם: (ע) עָפָר מוּכָן וכו׳. וְיֵהָיֶה הֶעָפָר תְּחוּחַ שֶׁיּוּכַל

בַּאֵר הַיטֵב

(עג) בַּיִת יוֹסֵף (שם) וְיֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״ב סי׳ כא) וּלְבוּשׁ: (עג) פְּרִי חָדָשׁ, וּכְעֵין זֶה כָּתְבוּ גַּם כֵּן הַלְּבוּשׁ וְיֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה (שם): (עד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ כא) וְהַעְתִּיקוּ הַגְּרַ״ז (סכ״ה) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל פט ס״ח), אֲבָל הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ כא) כָּתַב דְּמִלְּבוּשׁ וְיֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה (שם) מַשְׁמַע דְּאַף בְּהַאי גַּוְנָא שָׁרֵי. וְעַיֵּן בְּקֶרֶן נְתַנְאֵל בְּפֶרֶק ב׳ בְּיִצָּה (אות ס) שֶׁכָּתַב דְּכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן מִפְּרֵי חָדָשׁ לְהַקֵּל: (עה) קֶרֶן נְתַנְאֵל שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִשְׁחֹט בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבִּיל מְעַט הַבָּשָׂר שֶׁצָּרִיךְ לוֹ יִפְסַד הַבָּשָׂר הַנִּשְׁאָר. אֶלָּא אֲפִלּוּ צָרִיךְ לְכֻלָּא בְּהֵמָה וְרוֹצֶה לִשְׁחֹט שְׁתֵּיהֶן וַעֲבוּ״ם נִתְרַצֶּה לְחַלֵּק גַּם כֵּן לֹא אָמְרִינַן לֵיהּ לְחַלֵּק וַאֲפִלּוּ שְׁתֵּי הַבְּהֵמוֹת (עג) שָׁוּוֹת בְּמַרְאֶה וּבְקוֹמָה וּבִדְמֵיהֶן, דְּאָפְשָׁר אֵין הַבָּשָׂר שֶׁל בְּהֵמָה זוֹ (עג) שָׁמֵן וּמֻטְעָם כִּבְשַׂר בְּהֵמָה אַחֶרֶת וְנִיחָא לֵיהּ טְפֵי שֶׁיֹּאכַל מִבְּשַׂר שְׁתֵּי הַבְּהֵמוֹת, (עד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם הֶעֱבוּ״ם מִתְרַצֶּה לִתֵּן לוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַשּׁוֹבָה אָסוּר לִשְׁחֹט הַשֵּׁנִיָּה. (פה) אֲכָל אִם הַיִּשְׂרְאֵל שֶׁשּׁוֹחֵט אֵינוֹ נוֹטֵל לְעַצְמוֹ כִּי אִם חֵלֶק הַפְּנִימִי, וְחֵלֶק אֲחוֹרַיִם מַנִּיחַ בָּעוֹר לַעֲבוּ״ם הַמְשַׁתֵּף, לְכַלֵּי עַלְמָא מֻתָּר לִשְׁחֹט שֶׁתִּיהֶן בְּכָל גַּוְנֵי דְּהָא אַיִן לוֹ טָרְחָא בְּחֵלֶק הֶעֱבוּ״ם וְאִי אֶפְשָׁר לְכַזַּיִת בָּשָׂר בִּלְא שְׁחִיטָה: יב (סב) לְתְלשׁ הַצֶּמֶר. דְּהָוֵי עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ, (עו) וְאַף דְּהוּא כִּלְאַחַר יָד דְּאֵין דֶּרֶךְ לְהָסִיר הַצֶּמֶר עַל יְדֵי תְּלִישָׁה רַק עַל יְדֵי גְּזִיזָה, (עז) א עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן אָסוּר: (סג) בְּיָדוֹ. וְלֹא בִּכְלִי מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה כְּגוֹזֵז [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כג)]: (סד) וְאִם וכו׳. וְאֵין בּוֹ אִסּוּרָא דְּהָוֵי לֵיהּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן, שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְתְלשׁ אֶלָּא לְפַנּוֹת: (סה) נִתְלַשׁ. וְלֹא יְזִיזֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ אֶלָּא יִשָּׁאֵר שָׁם מְסֻבָּךְ עִם שְׁאָר צֶמֶר הַצְּוָארִ. וְאִם הָיָה צֶמֶר מְסֻבָּךְ עַל הַצְּוָארִ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְפַנּוֹתוֹ וְאֵין לִשְׁחֹט כָּךְ כְּמַבְאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ״ד סָעִיף ח׳, וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לָזֶה, יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּיוֹם טוֹב [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]: יג (סו) לֹא יִמְרֹט. דְּמִרְיטַת נוֹצָה (פמ) הוּא תּוֹלְדָה דְּגוֹזֵז, דְּעוֹף דַּרְכּוֹ בִּמְרִיטָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאַחַר הַשְׁחִיטָה מֻתָּר לִמְרֹט הַנּוֹצָה, וְאִסּוּר גּוֹזֵז שֶׁיֵּשׁ אַף לְאַחַר מִיתָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן ש״מ (משנ״ב סק״ה), לֹא אָמְרִינַן מַה לִּי לְאַחַר הַשְׁחִיטָה, דִּלְאַחַר שְׁחִיטָה שָׁאנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִתְּרָה בְּשְׁחִיטָה לֶאֱכֹל וְאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכָלָהּ בְּלִי מְרִיטַת נוֹצָה מֻתָּר לִמְרֹטָהּ כְּמוֹ שֶׁמֻּתָּר לִצְלוֹתָהּ וּלְבַשְּׁלָהּ, (עט) וְכֵן בִּבְהֵמָה מֻתָּר לְאַחַר שְׁחִיטָה לְהַפְשִׁיט אֶת עוֹרָהּ מִטַּעַם זֶה אַף עַל גַּב דְּהָפְשֵׁט אַב מְלָאכָה הוּא, אֲבָל בְּעוֹד שֶׁלֹּא נִשְׁחֲטָה כָּל מַאי דְּעָבִיד מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֵשׁ שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵאֶתְמוֹל הוּא, וְאָסוּר [הָרַא״שׁ (בכורות פ״ג סי׳ ה)]: (סז) לַעֲשׂוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם לְפַנּוֹת בְּיָדוֹ וְלִמְשׁךְ אֵילָךְ וְאֵילָךְ וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף י״ב כְּמַה גַּם בְּנוֹצוֹת: (סח) לַסַּכִּין. הִנֵּה בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב הרמב״ם) הֵבִיא דַּעַת הָרַמְבַּ״ן (שבת עד: ד״ה הא, ובהלכות בכורות יח.) שֶׁמְּקֻבָּל בָּזֶה, וְהוּא הִסְכִּים לְדִינָא לְאִסּוּר כָּרֵב הַפּוֹסְקִים הַחוֹלְקִים עָלָיו וּכְמוֹ שֶׁפָּתַם כָּאן. פ) וּמִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ עַכְשָׁו הַשּׁוֹחֲטִים לִמְרֹט מִפְּנֵי שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁחֹט בְּלֹא זֶה וְסוֹמְכִין עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ן. וּמִכָּל מָקוֹם בְּוַדַּאי אִם אֶפְשָׁר לִשְׁחֹט בְּלֹא מְרִיטָה רַק שֶׁיְּפַנֶּה בְּיָדוֹ (פפ) יֵשׁ לְהַחְמִיר וְכַנַּ״ל: יד (סט) חַיָּה וָעוֹף. שֶׁצְּרִיכִין כִּסּוּי הַדָּם: (ע) עָפָר מוּכָן וכו׳. וְיֵהָיֶה הֶעָפָר תְּחוּחַ שֶׁיּוּכַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יב (עו) בְּכוֹרוֹת כ״ה (ע״א): (עז) תּוֹסְפוֹת (כד: ד״ה והיינו) וְהָרא״שׁ (בכורות פ״ג סי׳ ה): יג (עח) גְּמָרָא שָׁם. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה לא ימרוט) דְּהוּא הַדִּין דְּמִרְיטַת נוֹצָה הַדַּק שֶׁצֵּמֶר הַצְּוָארִ שָׁם. (פט) דְּהוּא הַדִּין דְּמִרְיטַת נוֹצָה הַדַּק שֶׁצֵּמֶר בְּנֵי תּוֹלְדָה דְּגוֹזֵז הוּא דְּדָרְכָּן בְּתְלִישָׁה: (עט) לְבוּשׁ: (פ) חַיֵּי אָדָם (שם סי״ג): (פא) עַיֵּן בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ כד) דְּדָחָה רְאָיַת הָרא״שׁ (שם), וּכְדִיבְּ אַפְרַיִם וּכְתָמָר מֹשֶׁה (סק״ח) הִצְדִּיקוּ אֶת דִּבְרֵי הָרא״שׁ:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) אמנם דעת השו״ע הרב (סכ״ג) שהוא אסור מדאורייתא משום עוקר דבר מגידולו [וכן דעת הלבוש, ראה ביה״ל (ד״ה לתלוש). וראה בקובץ יגדיל תורה (ח״י עמוד 209)]. **ב)** ובשו״ע הרב (שם) החמיר בזה וכתב: ואפילו אם אי אפשר לו לשחוט אלא אם כן תלש הצמר או הנוצה בידו, או על ידי שיפנה אותם על ידי שימשכם אילך ואילך על ידי כלי, אף על פי כן אסור לעשותן ביום טוב, מפני שמלאכות אלו רוב פעמים אפשר לעשותן מערב יום טוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(עא) **מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם עָבַר וְשָׁחַט, אִם יֵשׁ לוֹ** (עב) דָּקָר (פְּרוּשׁ, כְּעֵין יָתֵד שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁחוֹפְרִין בּוֹ אֶת הַקַּרְקַע) **נָעוּץ מִבְּעוֹד יוֹם** (עג) **בָּעָפָר תְּחוּחַ** (עד) **מְכַסֶּהוּ בּוֹ,** (וַאֲפִלּוּ הָיָה צָרִיךְ (עה) לְכַמָּה דְּקִירוֹת, שָׁרֵי) (בית יוסף (ד"ה וממ"ש רמינ גמ' דקר)): **טו** [ב]**אֶפֶר כִּירָה שֶׁהַסַּק מַעֲרָב יוֹם טוֹב** (עו) **מֻתָּר לְכַסּוֹת בּוֹ. אֲבָל אִם הַסַּק בְּיוֹם טוֹב** (טז) (עז) **אָסוּר,** (עח) **אֶלָּא אִם כֵּן * הוּא** (יז) **חַם * שָׁרָאוּי לִצְלוֹת בּוֹ בֵּיצָה.** * [ג]**וְאִם שָׁחַט, מֻתָּר לְכַסּוֹת בּוֹ** (עט) **אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִצְלוֹת בּוֹ בֵּיצָה.** (פ) (וּמִיהוּ עָדִיף טְפֵי לְכַסּוֹת בְּדָקָר נָעוּץ בָּעָפָר תְּחוּחַ אִם יֵשׁ לוֹ) (בית יוסף (ד"ה וממ"ש רמינ ופס שמט) בשם הרא"ש (פ"פ סי' י) וטור):

ב שם בְּמִשְׁנָה וּגְמָרָא (ח.). ג יְרוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ד) כְּתָבְהוּ הַתּוֹסָפוֹת (שם ד"ה אמר ר"י) וְהָרא"ש שָׁם (פ"א סי' י).

בֵּאוּר הַיָּמִב

הַבָּא בְּיָדוֹ, אֲפִלּוּ אֵינוֹ מוּכָן כְּלָל לְכִסּוּת בּוֹ, אִם אֵין לוֹ אֶפֶר כִּירָה שֶׁהַסַּק מֵעֲרֶב יוֹם טוֹב: **טו** (טז) **אִסּוּר.** וְאִם הִסִּיק עֲצִים עַל גַּבֵּי אֶפֶר שֶׁל אָתְמוֹל וְנִתְעָרֵב הָאֶפֶר שֶׁל הַיּוֹם בְּשֶׁל אָתְמוֹל בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא הָיָה נִכָּר מֵעוֹלָם, בָּטֵל בְּרֹב כֵּיוָן דְּעִקַּר אִסּוּרוֹ הוּא מִדִּבְרֵיהֶם. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כח) עַיֵּן שָׁם: (יז) **חַם.** מִכָּאן שֶׁמֻּתָּר לְכַסּוֹת בְּאֶפֶר חַם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים (כְּלַל ד' סִימָן ד' מַה שֶׁכָּתַב רַשַׁ"י (חולין לא. ד"ה דמומין) הַזְּמָנָה בְּפֶה הֵינוּ לְעִנְיַן שְׁלִמֶּשֶׁה, אֲבָל לְעִנְיַן שֶׁלְּמַעְלָה אָסוּר לְטַלְטֵל עַל יְדֵי הַזְּמָנָה וְצָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה, וּלְא כְּמוֹ דְּנִהְיוּ טַבָּחֵי מָתָא לְהַזְמִין עָפָר בְּפֶה וְלָכְסוֹת בּוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּעָפָר שֶׁרַגְלֵי הָרַבִּים דּוֹרְסִים לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ הַזְּמָנָתוֹ כוֹ' עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְכַסּוֹת בּוֹ וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהָתָשָׁנָה, (פנ) דְּכְתִישַׁת רְגָבִים הוּא מְלָאכָה גְּמוּרָה דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּטוֹחֵן וְלֹא הֻתְּרָה בְּיוֹם טוֹב. וְהוּא הַדִּין בְּאֶפֶר שֶׁל הַסָּקָה שֶׁהַסַּק מִבְּעוֹד יוֹם דְּמִסְתָּמָא מוּכָן הוּא לְכָל תַּשְׁמִישׁ וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ט"ו. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ עָפָר מוּכָן אוֹ אֵפֶר יִטַּלְטְלֶנּוּ וְיִנִּיחַ לְמַטָּה בַּמָּקוֹם שֶׁיִּשְׁחֹט וְאַחַר הַשְּׁחִיטָה יְכַסֶּנּוּ בָּם גַּם לְמַעְלָה, דְּצָרִיךְ כִּסּוּי בְּתִחּוּחַ לְמַטָּה וּלְמַעְלָה כְּמֹאזְנַיִם בְּיוֹרָה דַּעָה סִימָן כ"ח (ס"ה). וְעַיֵּן שָׁם בְּיוֹרָה דַּעָה (ס"ז) דְּאִם שָׁחַט עַל גַּבֵּי קַרְקַע קָשֶׁה וְיֵשׁ שָׁם דָּם הַרְבֵּה, יֹשֶׁל קְצָת מִמֶּנּוּ וְיִתְּנוֹ בָּעָפָר תְּחוּחַ וִיכַסֶּהוּ. אָכֵן אִם נִתְיַבֵּשׁ הַדָּם קְצָת (פנ) אָסוּר לְגָרְרוֹ בְּיוֹם טוֹב, (פד) דְּשָׁמָא אֶתְיָא לְאַשְׁווּיֵי גֻּמּוֹת דְּהָוֵי מְלָאכָה דְּאוֹרָיְתָא: **(עא) מִבְּעוֹד יוֹם.** דְּאִם יִרְצֶה לְחַפֵּר בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי לְכַסּוֹת (פה) יֵשׁ בָּזֶה תְּרֵי אִסּוּרֵי, אֶחָד מִשּׁוּם חֲפִירַת גֻּמָּא וְאֶחָד מִשּׁוּם טִלְטוּל הֶעָפָר דְּהוּא מְקֻצֶּה. וּמַה שֶּׁכָּתַב אִם יֵשׁ לוֹ וְכוּ' דְּאִם אֵין לוֹ, לֹא יְכַסֶּנּוּ (פו) עַד הָעֶרֶב: **(עב) דָּקָר נָעוּץ מִבְּעוֹד יוֹם.** דְּעַל יְדֵי זֶה שֶׁנָּעוּץ הַדָּקָר בַּקַּרְקַע (פז) הָוֵי לֵיהּ הַקַּרְקַע כְּחָפוּר וְעוֹמֵד. וְדַעַת (פח) כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּבָעֵינַן שֶׁיִּנָּעֵץ בְּהָדְיָא לְשֵׁם הַכְּנָה לְצָרְכּוֹ מֵחָר: **(עג) בָּעָפָר תְּחוּחַ.** דִּבְעָפָר קָשֶׁה הֲלֹא צָרִיךְ לְכִתּוּשׁ כְּדֵי לְכַסּוֹת וְאָסוּר וְכַנַּ"ל. וְאַף עַל גַּב דִּבְתְחוּחַ נָמֵי (פט) הֲלוֹא קָעֲבִיד גַּמָּא עַכְשָׁו בְּהוֹצָאַת הֶעָפָר, אֵין בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרָיְתָא דְּהוּא מְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ וְגַם הוּא מְקֻלְקָל, וְהִתִּירוּ בְּדִיעֲבַד כְּשֶׁשָּׁחַט מִשּׁוּם מִצְוָת כִּסּוּי. (נ) וּמִשְּׁמַע מֵהַפּוֹסְקִים דְּחֵשֵׁשׁ גַּמָּא אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהָיָה רַק מְעַט עָפָר תְּחוּחַ בְּאֶמְצַע וְסָבִיב קַרְקַע קָשֶׁה וּכְשֶׁנּוֹטֵל הֶעָפָר נִשְׁאָר גַּמָּא, אֲבָל כְּשֶׁהָיָה עָפָר תְּחוּחַ הַרְבֵּה סָבִיב אֵין עוֹשֶׂה גַּמָּא בִּנְטִילָתוֹ שֶׁמִּיָּד שָׁפוּל הֶעָפָר נִשְׁאָר עָפָר אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן לְשַׁחֵט לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ עַל סְמֹךְ עָפָר כָּזֶה (נא) אָסוּר, דִּנְעִיצַת דָּקָר אֵינָהּ הַכָּנָה גְּמוּרָה לְהוֹצִיא מִידֵי מְקֻצֶּה שֶׁהָרֵי מִכָּל מָקוֹם לֹא נָטְלוּ לְהֶעָפָר מִמְּקוֹם חִבּוּרוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, וְלֹא הִתִּירוּ עַל יְדֵי נְעִיצַת דָּקָר אֶלָּא בְּדִיעֲבַד כְּשֶׁכְּבָר שָׁחַט: **(עד) מְכַסֶּהוּ בּוֹ.** וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם הֶעָפָר תְּחוּחַ הָיָה הַרְבֵּה עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה גַּמָּא עַל יְדֵי נְטִילַת הֶעָפָר, יָכוֹל לְכַסּוֹת בְּדִיעֲבַד כְּשֶׁכְּבָר שָׁחַט אֲפִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם דָּקָר נָעוּץ מִבְּעוֹד יוֹם: **(עה) לְכַמָּה דְּקִירוֹת.** שֶׁכְּשֶׁנָּעַץ הַדָּקָר לְהַכְנָה מִסְתָּמָא דַּעְתּוֹ לְהָכִין מִן הֶעָפָר (נכ) כְּפִי הַשָּׁעוּר שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ לְכַסּוֹת. (נג) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁפּוֹסְקִין דְּבָעֵינַן הַדָּקָר שֶׁנָּעַץ [א]אֲבָל לֹא לְדָקָר מֻחְדָּשׁ בִּשְׁבִיל זֶה, וְכָל שֶׁכֵּן לְהַפּוֹסְקִים שֶׁפּוֹסְקִין דְּבָעֵינַן דָּקָר נָעוּץ מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא חֵשֶׁשׁ חֲפִירָה בְּיוֹם טוֹב, (נד) פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לְדָקֵר מֻחְדָּשׁ בְּיוֹם טוֹב: **טו** (עו) **מֻתָּר לְכַסּוֹת בּוֹ.** הֵינוּ אֲפִלּוּ לִשְׁחֹט לְכַתְּחִלָּה עַל דַּעַת זֶה דְּהָוֵי לֵיהּ מוּכָן, דְּכֵיוָן שֶׁהָיָה אֲפֵר מֵאָתְמוֹל דַּעְתָּהּ עֶלְיוֹנָה לְכָל מִלֵּי שֶׁיִּצְטָרֵךְ: **(עז) אָסוּר.** וַאֲפִלּוּ לְהַמַּתִּירִין מַקֻּצֶּה וַאֲפִלּוּ בְּנוֹלָד, (נה) מִכָּל מָקוֹם בְּנוֹלָד גָּמוּר כָּזֶה דְּמַעֲקָרָא עֲצִים וְהַשְׁתָּא אֲפֵר כֵּלֵי עָלְמָא מוֹדִים דְּאָסוּר בְּטִלְטוּל. וְאִם הִסִּיק עֲצִים הַיּוֹם עַל גַּבֵּי אֲפֵר שֶׁל אָתְמוֹל וְנִתְעָרֵב הָאֲפֵר בַּאֲפֵר שֶׁל אָתְמוֹל [בָּעֵינַן שֶׁלֹּא הָיָה נָכָר מֵעוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּלִי תַּעֲרֹבֶת, דְּכָזֶה לֵיכָּא כְּלָלָא דְּבָאֵלְף לֹא בָּטֵיל]. (נו) בָּטֵל בְּרֹב: **(עח) אֶלָּא אִם כֵּן הוּא חַם שָׁרָאוּי וְכוּ'.** דְּאָתְמוֹל עֲצִים הָיוּ מוּכָנִים לְהָסֵק וּלְכָשֵׁל וּלְצָלוֹת וְעוֹדָנוּ בְּתַשְׁמִישׁוֹ זֶה, וַאֲיָדֵי דַּחֲזֵי לְאַפּוּכֵי בֵּיהּ מִידֵי (נז) לְצָלַיִת בֵּיצָה שְׁקִיל לֵיהּ נַמֵי וּמַכְסֵהּ בּוֹ לְהַדָּם: **(עט) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי.** דְּשָׁרוּ רַבָּנָן (נח) מְקֻצֶּה בְּדִיעֲבַד שֶׁלֹּא לְבַשֵּׁל מִצְוַת כִּסּוּי: **(פ) וּמִיהוּ עָדִיף**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יד (סג) גְּמָרָא (ז:) וּפוֹסְקִים: **(סג)** מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(סד)** מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם): **(סה)** תּוֹסָפוֹת (ח. ד"ה ואינו) **וְרא"ש** (פ"א סי' י): **(סו)** רַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ב): **(סז)** בַּ"ח (ס"ג) לְדַעַת רַשַׁ"י (ט: ד"ה אבל הי"כא) **וְרַבֵּנוּ תָּם** (ט: תוד"ה אמר): **(סח)** תּוֹסָפוֹת (ח. ד"ה ואינו) **וְרא"ש** (שם), וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ: **(סט)** גְּמָרָא (ח.) וּפוֹסְקִים: **(ס)** תּוֹסָפוֹת (שם ד"ה בעפר) וּשְׁאָרֵי פוֹסְקִים: **(סא)** פְּרִי חָדָשׁ בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (ז: ד"ה והוא) וְכֵן פָּסַק הַגְּרַ"ז (סל"א), וְדִלְא כִּנְתִיב חַיִּים בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי מֹהֲרַ"ם (ח. ד"ה בתוד"ה בעפר): **(סב)** וּפְשׁוּט דִּבְמָקוֹם שְׁרוּצָה לְדָקֵר עַתָּה הַדָּקָר מֻחְדָּשׁ מִיָּרֵי גַּם כֵּן שֶׁהָיָה הֶעָפָר תְּחוּחַ דִּלְא יִצְטָרֵךְ לְכַתְּשׁוֹ: **(סג)** הַשַּׁ"ז לְקַמָּן (סי' תרפד) עַיֵּן שָׁם. [וְאַגַּב אֶכְתֹּב בָּכָאן מַה שֶּׁנִּתְקַשֵּׁיתִי שָׁם בְּמַה שֶּׁפַּיְּסִים הַמְּפָרְדְּכִי בְּעֵצְמוֹ וְכָתַב וּבְקָרָק כְּלָל גָּדוֹל (סי' שסד-שסז) פָּרַשׁ לְאִסּוּר מְשׁוּם ר' אֱלִיעֶזֶר מִמֵּץ, הֲלֹא שָׁם מְיִירֵי כְּשֶׁתּוֹלֵשׁ מִתְּחִלָּה דְּלֹא שַׁיָּךְ הַתִּירָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וּכְכָאן הַתִּיר דַּוְקָא בְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּדִמּוּכָח בְּסוֹף דִּבְרָיו, וְצָרִיךְ עִיּוּן]. וְכֵן כָּתַב בְּקִצּוּר מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב אות (י"א) [י"ב], וְכֵן כָּתַב בְּחֶמְד מֹשֶׁה (סק"ח) בְּשֵׁם הַפְּרִי חָדָשׁ, וְדִלְא כְּדִבְרֵי חֲמוּדוֹת שָׁם דְּבוּר הַמַּתְחִיל וְכֵן בְּיוֹם טוֹב (מצדני יו"ט אות ס):

טו * הוּא חַם וְכוּ'. מִכָּאן שֶׁמֻּתָּר לְכַסּוֹת אֲפִלּוּ בְּאֵפֶר חַם [אַחֲרוֹנִים]: **(סה) * שֶׁרָאוּי לְצָלוֹת בּוֹ בֵּיצָה.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט) **שֶׁכָּתַב דְּנָחִלִּים עוֹמְמוֹת אֲסוּרִין בְּטִלְטוּל בְּיוֹם טוֹב, וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי** (ס"ק יז) **שְׁתָּמַהּ מְאֹד דְּמַאי מַקֻּצֶּה יֵשׁ בָּהוּ הֲלֹא גְּחָלִים עוֹמְמוֹת חַמִּין הֵם עֲדַיִן אֶלָּא שֶׁנִּקְטְמוּ קְצָת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רנ"ג (משנ"ב ס"ק יד) וְאֶפְשָׁר לְכַשֵּׁל בָּהֶן וְאִם כֵּן אַמַּאי גָּרַע מֵאֵפֶר חַם עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת מִבֹּאר לְהָרִיא בְּסִפְּחִים (כ"ו) [כ"ז] (ע"א) דְּבְגָחָלִים עוֹמְמוֹת אֶפְשָׁר לְכַשֵּׁל בָּהֶן וְכֵן בְּסֵפֶר קְרֵבַן נְתַנְאֵל (פ"א סי' י אות כ) תָּמַהּ עַל זֶה דְּהָא עֲדַיִן עוֹמְדִין לְמַלְאכְתָּן הָרִאשׁוֹנָה [וְעַל כֵּן כָּתַב דְּנִרְאֶה לוֹ דְּשָׁעוֹת סוֹפֵר הוּא בְּמֵגֵן אַבְרָהָם וְצָרִיךְ לוֹמַר מֻתָּר לְטַלְטְלָן]. וְעַל כֵּן נִרְאֶה לִי דְּעוֹמְמוֹת לְאו דַּוְקָא אֶלָּא כְּגוֹנְתוּ גְּחָלִים שֶׁנִּכְבּוּ, וְכֵן מוּכָח בִּפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק כט) שֶׁכָּתַב גְּחָלִים כְּבוּיִים שֶׁאֵינָן חַמִּים הֲרֵי מַעֲשֶׂה חָדָשׁ כְּמוֹ אֵפֶר, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּגַם גְּחָלִים מְקֻרֵי נוֹלָד כְּמוֹ אֵפֶר דְּמַעֲקַרָא עֲצִים וְהַשְׁתָּא גְּחָלִים. וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁכָּתַב דְּאִם הִכְחִישׁוּ שׁוּב מֻתָּרִין, וּכְמוֹ אֵפֶר שֶׁנִּטְּלוּ וְחָזַר וְנִתְחַמֵּם כְּמִבֹּאר לְקַמָּן תק"ז בְּמֶגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּמְשׁוּם דְּאֵין מַקֻּצֶּה לַחֲצִי שִׁבָּת, וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִנְפֹּחַ בָּהֶן אִם מָצְאוּ גְּחָלִים לוֹהֲטוֹת כְּדֵי לְהַבְעִירָן וְאַף עַל גַּב דְּעַל יְדֵי הַנְּפִיחָה זוֹ מִמְּקוֹמָם לֵית לָן בָּהּ. וּבְעִקַּר הַדִּין יֵשׁ לְעַיֵּן דִּלְעַנְיוּת דַּעְתִּי [ב]אַף בְּנִצְטַנְּנוּ לְגַמְרֵי אֵין זֶה מַעֲשֶׂה חָדָשׁ דַּעֲדַיִן עוֹמְדִין לְתַשְׁמִישָׁן הָרִאשׁוֹן, דְּכֵשֶׁם שֶׁמַּפִּיקִין בְּעֵצִים הוּא הַדִּין בְּגָחָלִים לְצָלִי, וּכְקָרֵט בְּיָמֵינוּ שֶׁמְּבַעֲרִין הַמַּחַם רַק בְּגָחָלִים. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁמְּבִיאִים בְּשֵׁם סֵפֶר קְהִלַּת יַעֲקֹב (מבעל מחבר נתה"מ, חידושי או"ח) שֶׁמַּסְפִּים דְּגָחָלִים קְטַנִּים שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְהַבְעִיר אוֹתָן לְצָרְכּוֹ בְּשׁוּל וְצָלֵי אֲסוּרִין לְטַלְטְלָן, אֲבָל גְּדוֹלִים מַדְלִיקִים כְּמוֹ עֵצִים לְהַסָּקָה:

* **וְאִם שָׁחַט מֻתָּר לְכַסּוֹת.** עַיֵּן בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ק צח) **הַשַּׁעַם בְּשֵׁם הָרא"ש מִשּׁוּם דְּחַד אִסּוּרָא הוּא. וְצָרִיךְ בֵּאוּר דְּהָא בְּגִמְרָא** דַּף ח' עַמּוּד ב' מַאי שְׁנָא סָפֵק

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah